

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของมูลนิธิบ้านสมานใจจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย และศึกษาสภาพและอุปสรรคในการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของมูลนิธิบ้านสมานใจ จังหวัดเชียงใหม่ นอกจากนี้ยังเพื่อวิเคราะห์ความเหมือนและความแตกต่างของรูปแบบการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยระหว่างกรมการศึกษานอกโรงเรียนกับมูลนิธิบ้านสมานใจ จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้ศึกษาได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลถึงเรื่องรูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของมูลนิธิบ้านสมานใจ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประกอบด้วยคณะกรรมการ(ผู้ปกครอง) จำนวน 8 คน เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ จำนวน 3 คน อาสาสมัครจำนวน 3 คน และสมาชิกของมูลนิธิ 12 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 26 คน

กลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้เลือกกลุ่มตัวอย่างของมูลนิธิบ้านสมานใจ จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีแบบเจาะจง 3 กรณี เนื่องจากทั้งสามคนมีบริบทและข้อมูลพื้นฐานที่แตกต่างกันทั้งในเรื่องรายละเอียดข้อมูลส่วนตัว วิถีชีวิตด้านการเลี้ยงดู ข้อมูลด้านการศึกษา ด้านสังคมและการดูแลช่วยเหลือตนเอง แต่ทั้งสามคนได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่มูลนิธิบ้านสมานใจจัดขึ้นเหมือนกัน และทั้งกรณีศึกษาทั้ง 3 สามารถเรียนรู้ได้ตามศักยภาพอย่างมีความสุข โดย

กรณีที่ 1 พี่ต๋นเป็นชายอายุ 43 ปี เกิดภาวะขาดออกซิเจนขณะคลอด ส่งผลให้เกิดโรคสมองพิการ พี่ต๋นได้เข้ารับการศึกษพิเศษในโรงเรียนเฉพาะทางจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พี่ต๋นได้เข้ารับการศึกษพิเศษในโรงเรียนเฉพาะทางจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หลังจากนั้นผู้ปกครองได้พยายามที่จะหางานที่เหมาะสมให้ทำแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ พี่ต๋นได้ใช้ชีวิตอยู่แต่ในบ้านเป็นเวลาเกือบ 20 ปี จึงได้มาร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์ฯ โอริจัดขึ้น

กรณีที่ 2 พี่แอนนาเป็นหญิงอายุ 31 ปี ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่ามีความบกพร่องทางสติปัญญา อยู่ในระดับเรียนได้ พี่แอนนาได้เข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนเอกชน โดยเรียนในหลักสูตรเดียวกับนักเรียนทั่วไปจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จึงได้ศึกษาต่อหลักสูตร กศน. จนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังจากนั้นผู้ปกครองได้ส่งไปเรียนเย็บผ้าที่จังหวัดพะเยาเป็นเวลา 2 ปี เมื่อ

เรียนจบได้กลับมาอยู่ที่บ้านเป็นเวลานาน กระทั่งพบกับคุณพ่อของพี่ตั้น คุณพ่อได้แนะนำให้เข้ามาร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามอศยาชัยที่จัดขึ้น

กรณีที่ 3 น้องน้ำเป็นหญิงอายุ 20 ปี แรกเกิดสุขภาพแข็งแรง พัฒนาการเหมาะสมตามวัย จนกระทั่งอายุ 2 ขวบได้ป่วยเป็นโรคไข้มองอักเสบ ส่งผลให้เกิดโรคสมองพิการ ซึ่งในช่วงอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ได้เรียนในโรงเรียนเอกชนหลักสูตรเดียวกับนักเรียนทั่วไป แต่ประสบปัญหาด้านสุขภาพ และการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน จึงทำให้ไม่สามารถที่จะเรียนร่วมกับเพื่อนๆ ได้ น้องน้ำได้กลับมาพักรักษาตัวที่บ้านจนกระทั่งอาการทรงตัวจึงได้กลับไปเรียนในโรงเรียนเฉพาะทางแต่ก็ไม่สามารถเรียนได้ ผู้ปกครองจึงได้พาไปร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ศูนย์ชาโอริ

ขอบเขตเนื้อหา

ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขต ดังนี้

- ประเด็นความเป็นมาของการทอผ้าแบบชาโอริ และศูนย์พัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อผู้พิการ
- ประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการสานงานต่อจากศูนย์พัฒนากิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อผู้พิการสู่การเป็นมูลนิธิบ้านสมานใจ
- แนวคิดและรูปแบบในการจัดการศึกษาตามอศยาชัย และการดำเนินงานของมูลนิธิบ้านสมานใจ
- กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นในมูลนิธิบ้านสมานใจ
- พัฒนาการที่เกิดขึ้นอย่างมีความหมายของศิลปิน
- ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิบ้านสมานใจ

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. ศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าหนังสือ เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษ ลักษณะและแนวทางการดูแลรักษาของเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านสติปัญญา การศึกษาตามอศยาชัย รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจและนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2. ดำเนินการสนทนากลุ่ม

กลุ่มเป้าหมายหลักในการสนทนากลุ่ม ได้แก่ ผู้ปกครองซึ่งเป็นคณะกรรมการ 6 คน อาสาสมัคร 3 คน และเจ้าหน้าที่ 3 คน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นในด้าน จากศูนย์พัฒนา

กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อผู้พิการสู่ความเป็นมาของการก่อตั้งมูลนิธิบ้านสมานใจ ความรู้สึกเมื่อได้เห็นผ้าทอผืนแรกของลูก ความพึงพอใจในกิจกรรมที่จัดขึ้น พัฒนาการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลโดยการจดบันทึกและสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และนำข้อมูลที่ได้มาวางแผนในการจัดกิจกรรมการสัมภาษณ์เชิงลึก

3. ดำเนินการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

การดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับ แนวคิดในการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ รูปแบบในการจัดการศึกษา รวมถึงผลที่เกิดขึ้น ความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินงาน ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาตามอัธยาศัยและต่อการพัฒนาการของลูก นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานและการจัดการศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลักคือ คณะกรรมการ 4 คน ผู้ปกครองของกรณีศึกษา 3 คน อาสาสมัคร 2 คน และกรณีศึกษา 3 คน

4. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ในการดำเนินการศึกษาผู้ศึกษาได้เข้าไปมีส่วนร่วมโดยการเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิในการช่วยเตรียมเครื่องทอผ้า เช่น การใส่ฟืม การเข้าตะกอล และการผูกเครื่อง เพื่อสังเกตพฤติกรรมกรณีศึกษาทั้ง 3 คน ในการร่วมกิจกรรมการทอผ้า ขั้นตอนและวิธีการเรียนรู้กิจกรรมการเป็นผู้ดูแลร้าน การแสดงความคิดเห็นหรือปฏิกิริยาที่แสดงออกในการสนทนาโต้เถียงถามตอบ และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ นอกจากนี้ยังได้สังเกต ภาวะอารมณ์ของกรณีศึกษาในขณะปฏิบัติกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของกรณีศึกษาทั้ง 3 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม มาตรวจสอบว่ามีความสมบูรณ์เพียงพอหรือไม่ หากไม่เพียงพอต้องมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้ครบถ้วนที่จะสามารถตอบวัตถุประสงค์และนำมาแยกเป็นข้อมูลรายกรณี จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสรุปโดยการเขียนบรรยายเชิงพรรณนา